

Omgevingsdienst
Midden- en West-Brabant

Stikstof

Raadsinformatie avond
Bergen op Zoom
10 juni 2024

Wilfried Michels
Paul Verreijt
Robert van de Voort

Inhoud

Inleiding

- Stellingen
- Wat is stikstof?
- Wetgeving
- Jurisprudentie
- Provinciaal beleid
- Bevoegdheden

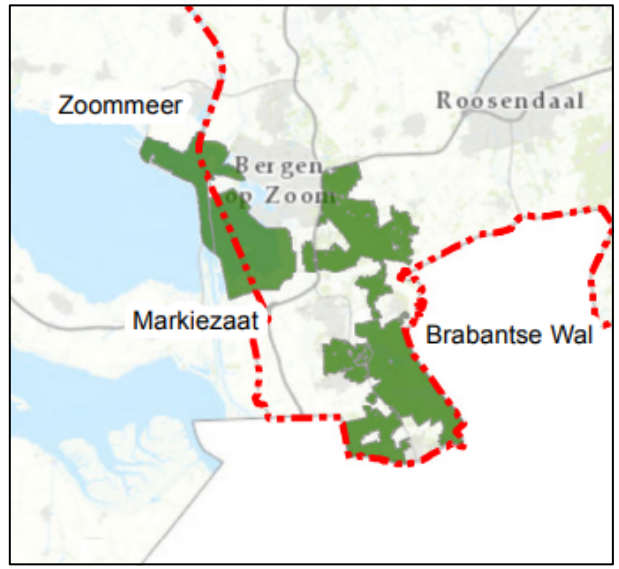

Inhoud (vervolg)

Stand van zaken voor Bergen op Zoom

- Bronnen buiten Bergen op Zoom
- Bronnen binnen Bergen op Zoom
- Wat kan de gemeente hiermee?
- Wat betekent dit voor ontwikkelingen in Bergen op Zoom?
- Wat betekent dit voor woningbouw en andere grootschalige ontwikkelingen?
- Vooruitblik

Gezien vanuit Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving en advisering RO

Stellingen

www.menti.com

code: 1935 1956

Stellingen

Waar of niet waar?

- Stikstof is alléén slecht voor ‘die paar lapjes Natura 2000-gebied’.
- NL heeft relatief veel Natura 2000-gebieden t.o.v. andere Europese landen.
- Stikstof is alléén een Nederlands probleem.
- De gemiddelde stikstof-uitstoot in NL wordt steeds kleiner.

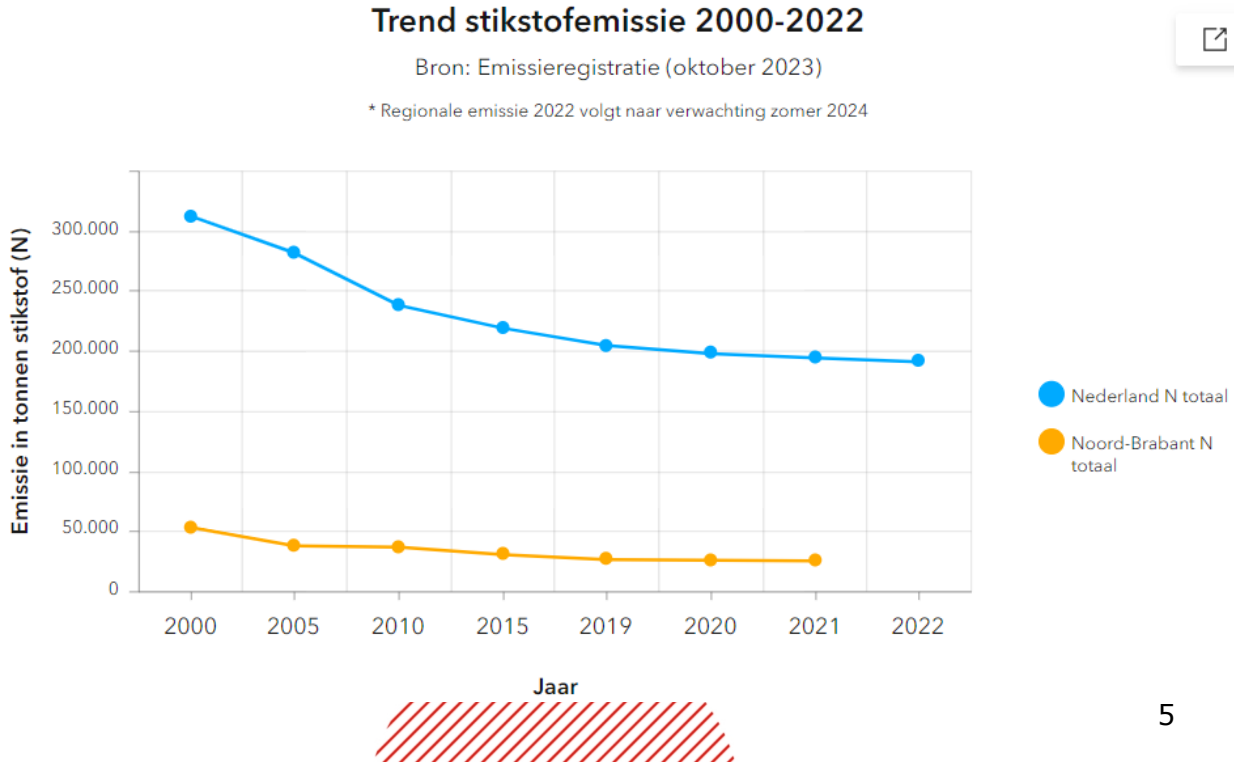

Wat is stikstof?

Waar hebben we het nu eigenlijk over?

- Nitrificatieproces, verzuring van de bodem (70% van aangewezen natuur in NL)
- Verlies van biodiversiteit
- Verlies van ecosystemen
- Verhoging van plant- en boomgevoeligheid voor ziekte, vorst en droogte

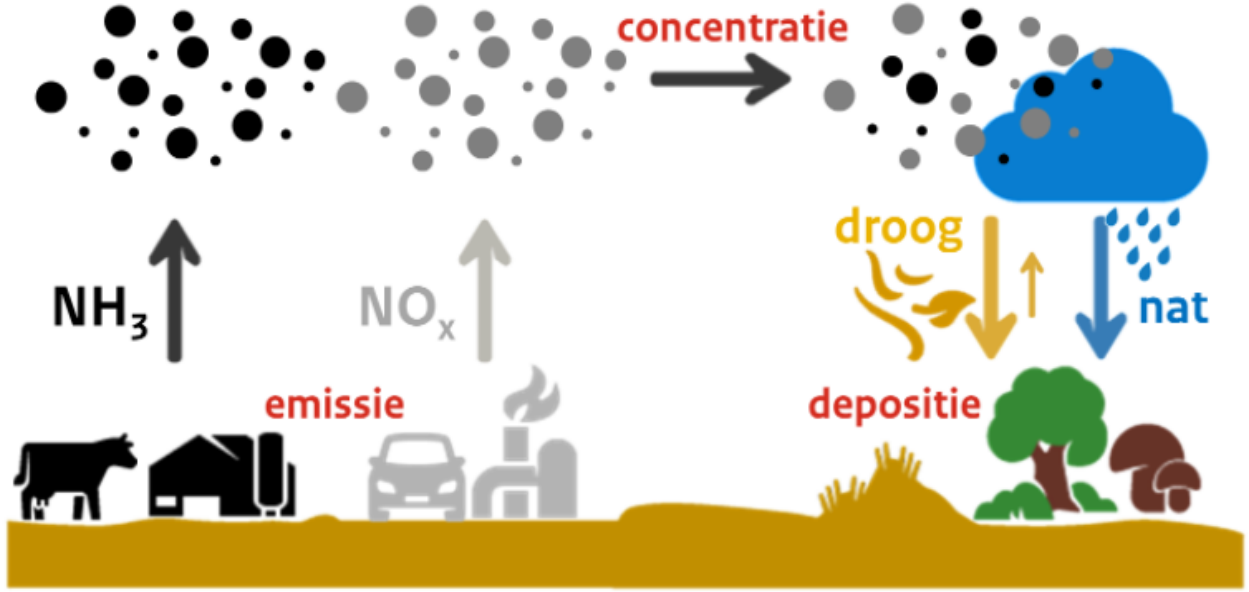

Wat is stikstof?

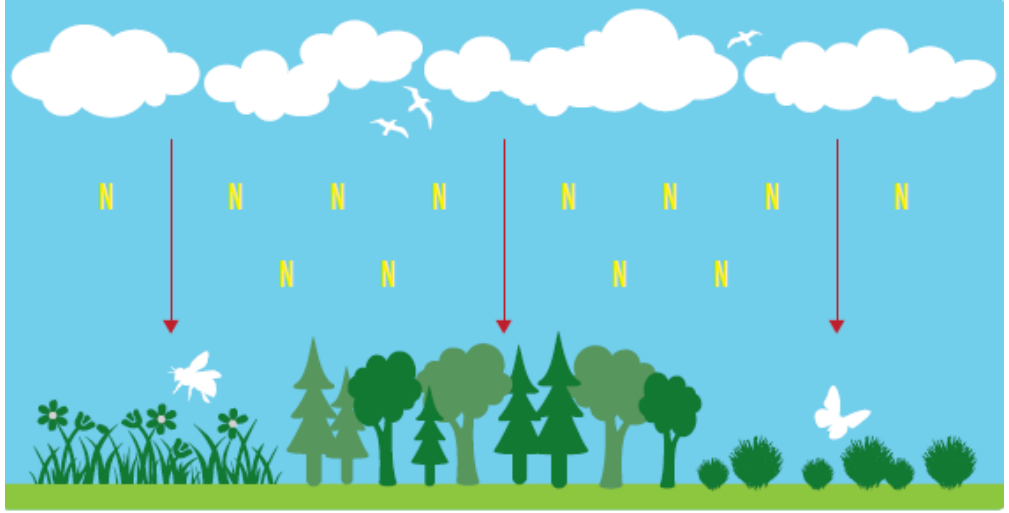

STIKSTOFDEPOSITIE (N) IN NATUURGEBIED

VERZURING
zuurdere bodem

VERMESTING
meer stikstof (voeding) in de bodem

Veranderde chemische samenstelling bodem

Veranderde chemische samenstelling planten

Veranderde vegetatiesamenstelling

Lager mineralengehalte in bodem

Hoger stikstofgehalte en minder sporenelementen in planten

Snel-groeiende (N-minnende) planten overwoekeren langzame groeiers; minder bloemen

Verlies bodemvruchtbaarheid

Verlies voedselkwaliteit van planten

Verlies variatie voedselaanbod

Verlies kwaliteit leefgebied

ACHTERUITGANG PLANTEN EN BODEMORGANISMEN

ACHTERUITGANG INSECTEN, REPTIELEN, VOGELS EN ZOOGDIEREN

ACHTERUITGANG BIODIVERSITEIT

Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant

Wat is stikstof?

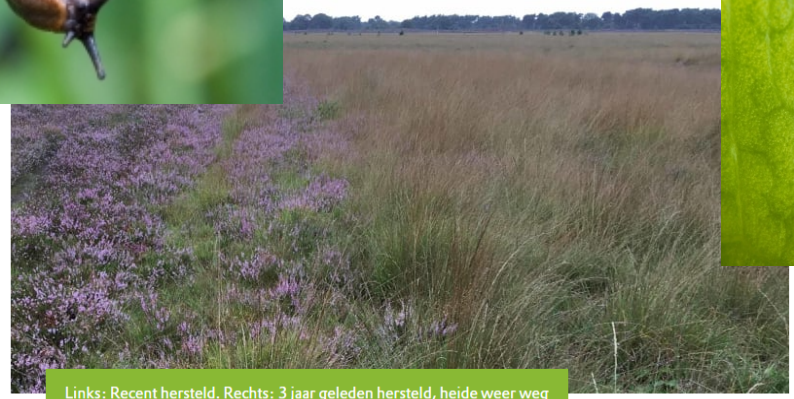

Links: Recent hersteld. Rechts: 3 jaar geleden hersteld, heide weer weg

Praktijkvoorbeelden, wat is het effect?

© Dood vogeltje met gebroken pootjes door kalkgebrek. Fotograaf Rob Buiter

Een miljoen kilo kalk strooien voor sterkere botten van de Edese koolmees

VIDEO **EDE - Een helikopter strooit sinds dinsdagochtend kalkgruis uit over de heide en het bos van de Zuid-Ginkel bij Ede. Het moet de verzuring van de grond een halt toeroepen.**

Omgevingsdienst
Midden- en West-Brabant

Stikstofbronnen

Wetgeving

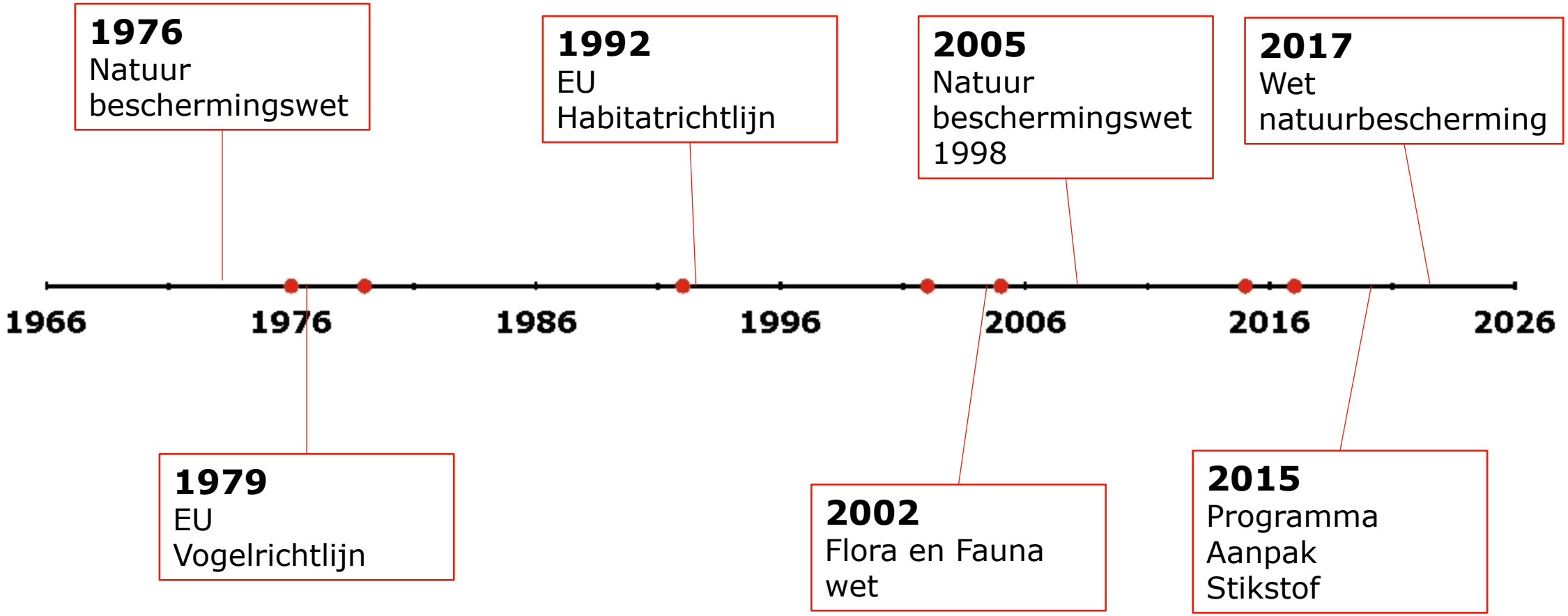
1976
Natuur
beschermingswet
1992
EU
Habitatrichtlijn
2005
Natuur
beschermingswet
1998
2017
Wet
natuurbescherming
1966
1976
1986
1996
2006
2016
2026
1979
EU
Vogelrichtlijn
2002
Flora en Fauna
wet
2015
Programma
Aanpak
Stikstof

Wetgeving / jurisprudentie

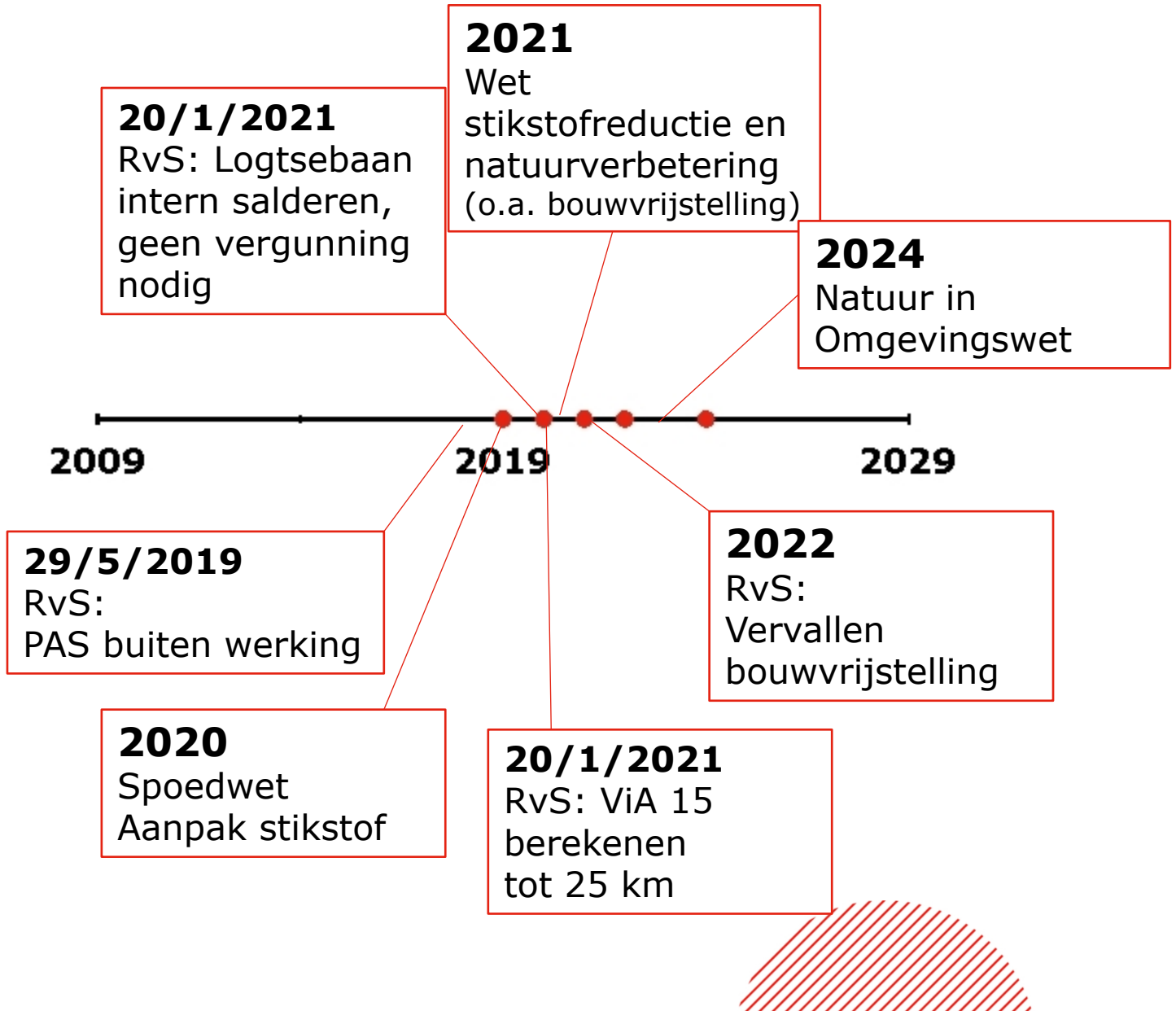

Jurisprudentie

- Uitspraak Raad van State 29 mei 2019: PAS buiten werking
  - Ook vergunningplicht onder de 1,0 mol en 0,05 mol

  --> geen ruimte voor toename stikstofdepositie (drempelwaarde: 0,01 mol N/ha/jr)
- Uitspraak Logtsebaan, Raad van State 20 januari 2021:
  - Geen vergunningplicht intern salderen
  - Referentiesituatie bepaald 'rechten':
    - Habitatrichtlijngebieden: 7 december 2004
    - Vogelrichtlijngebieden: 10 juni 1994
    - Tenzij gebied later aangemeld
- Tussenuitspraak Raad van State 20 januari 2021: ViA15, verkeerseffecten ook buiten 5 km
  - Aanpassing Aerius: rekenen tot 25 km

Provinciaal beleid

- (Interim) Omgevingsverordening Noord-Brabant
  - Ammoniakemissie eisen (stallendeadline)
- Beleidsregel natuurbescherming, o.a.
  - Voorwaarden intern en extern salderen
  - Ontheffing tijdelijke natuur
- Geen vergunningverlening extern salderen (dec. 2022)
  - Natuurdoelanalyses: toestand N2000-gebieden slechter dan verwacht
  - Additionaliteitsvereiste (Habitatrichtlijn): depositie saldogever is nodig voor herstel natuurgebied

Bevoegdheid vergunningverlening natuur

Provincie Noord-Brabant

- Hoofdregel: provincie is BG
- In uitzonderingsgevallen is het Rijk BG (o.a. Rijkswateren)
- Maar gemeenteraad stelt omgevingsplan vast.

  Plan mag alleen worden vastgesteld als negatieve effecten op N2000-gebieden uitgesloten zijn. Dit is het geval indien geen depositie van 0,01 mol N/ha/jaar of meer wordt berekend.

Natuurvergunning is mogelijk indien er geen toename aan stikstofdepositie is, via:

- Intern salderen (= opvullen eigen rechten), geen vergunningplicht
- Tijdelijke, kleine depositie tijdens aanleg (ecologische voortoets)
- Veehouderijen: passende beoordeling voor emissiearme stalsystemen (m.n. luchtwassers)

Bronnen buiten Bergen op Zoom

- Achtergronddepositie N2000-gebieden boven KDW, toename depositie niet mogelijk
- Ook depositie vanuit omliggende gemeenten, provincies én buitenland
- Haven van Antwerpen:

  zware industrie, hoge NOx-emissies, vaak bestaande rechten, wel daling emissies (BBT)
  - o.a. BASF
  - (uitbreiding) containerterminals (zeeschepen)
  - oprichting ethaankraker Ineos Olefins Belgium:
    - 7 tot 10 mol depositie op Brabantse Wal
    - hoger beroep provincie N-Br

Tabel Percentage van het stikstofgevoelig oppervlakte onder de Kritische depositiewaarde
(bron Aerius Monitor, oktober 2023)

	Stikstof gevoelig oppervlakte (ha)	2021	Prognose 2030
Brabantse Wal	3.923	0%	0%

Stikstof in Europa

Alleen een Nederlands probleem… toch?

- Gemiddelde overschrijding EU-27 = 71%
- Het niet hebben van een juridis
  hetzelfde als het niet hebben va

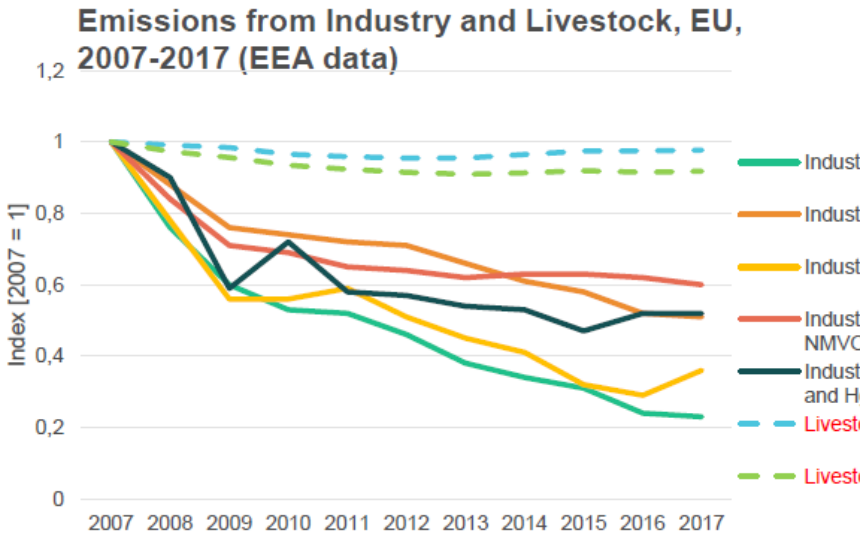

(b) Nutrient nitrogen

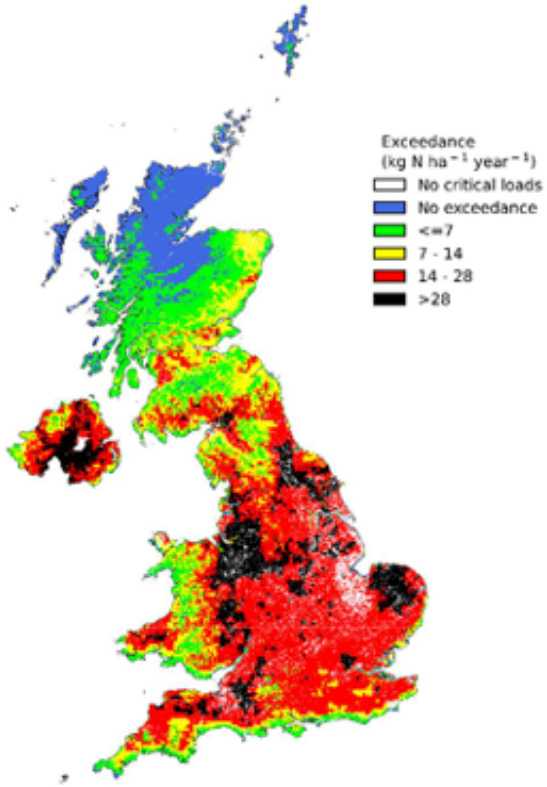

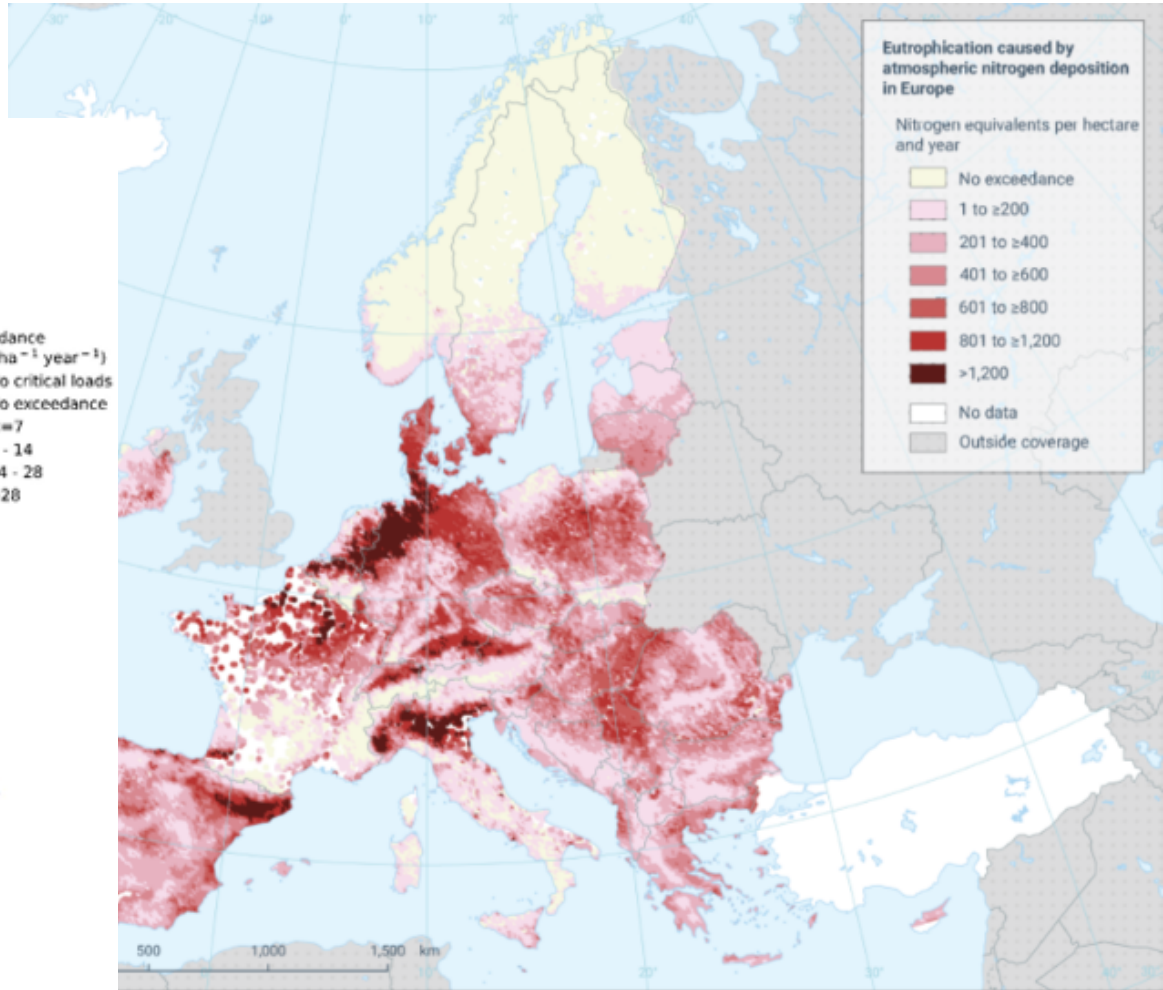

Hoe staat het dan in…

Bergen op Zoom?

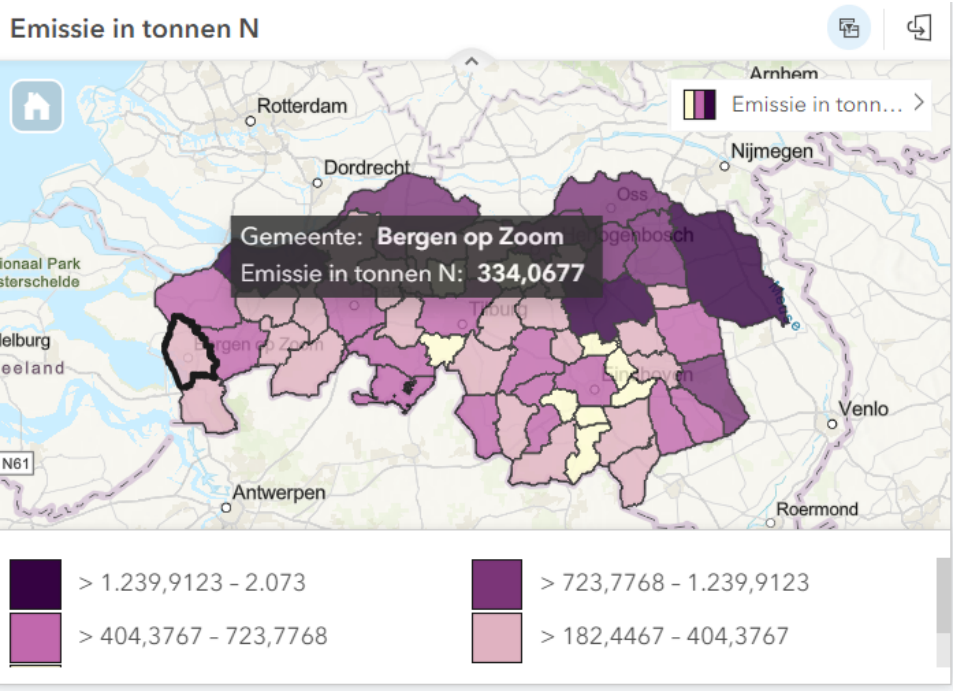

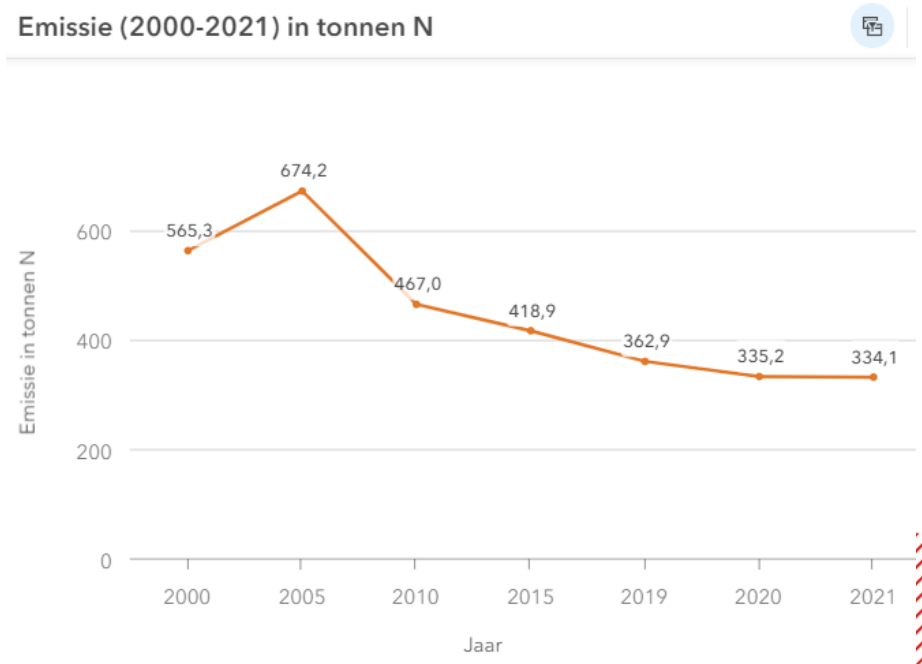

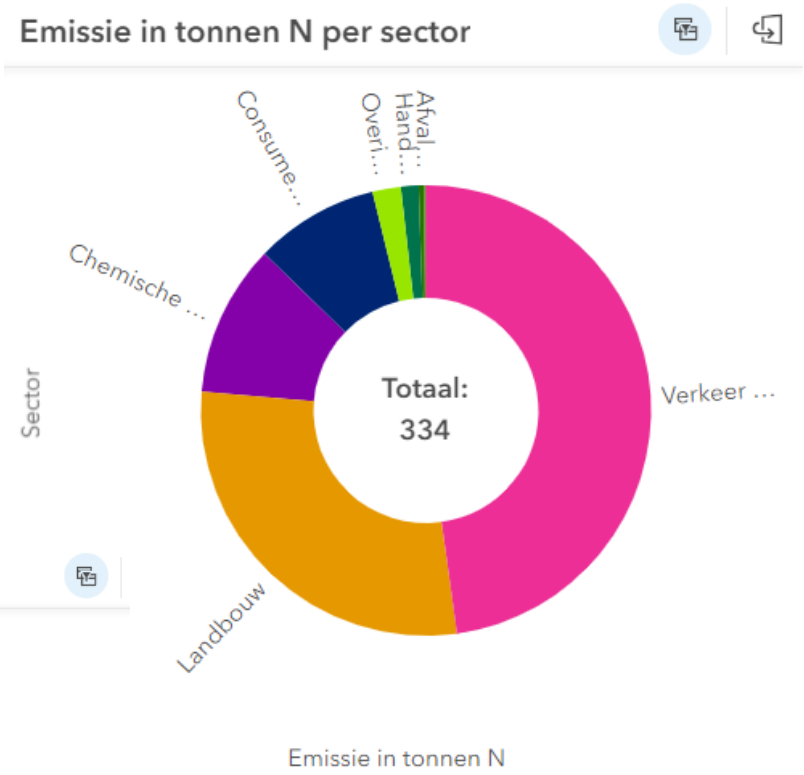

Bergen op Zoom

- Roze = verkeer en vervoer
- Lichtgroen = overige industrie
- Oranje = landbouw (veesector)
- Donkerblauw = consumenten
- Paars = chemische industrie

Per sector

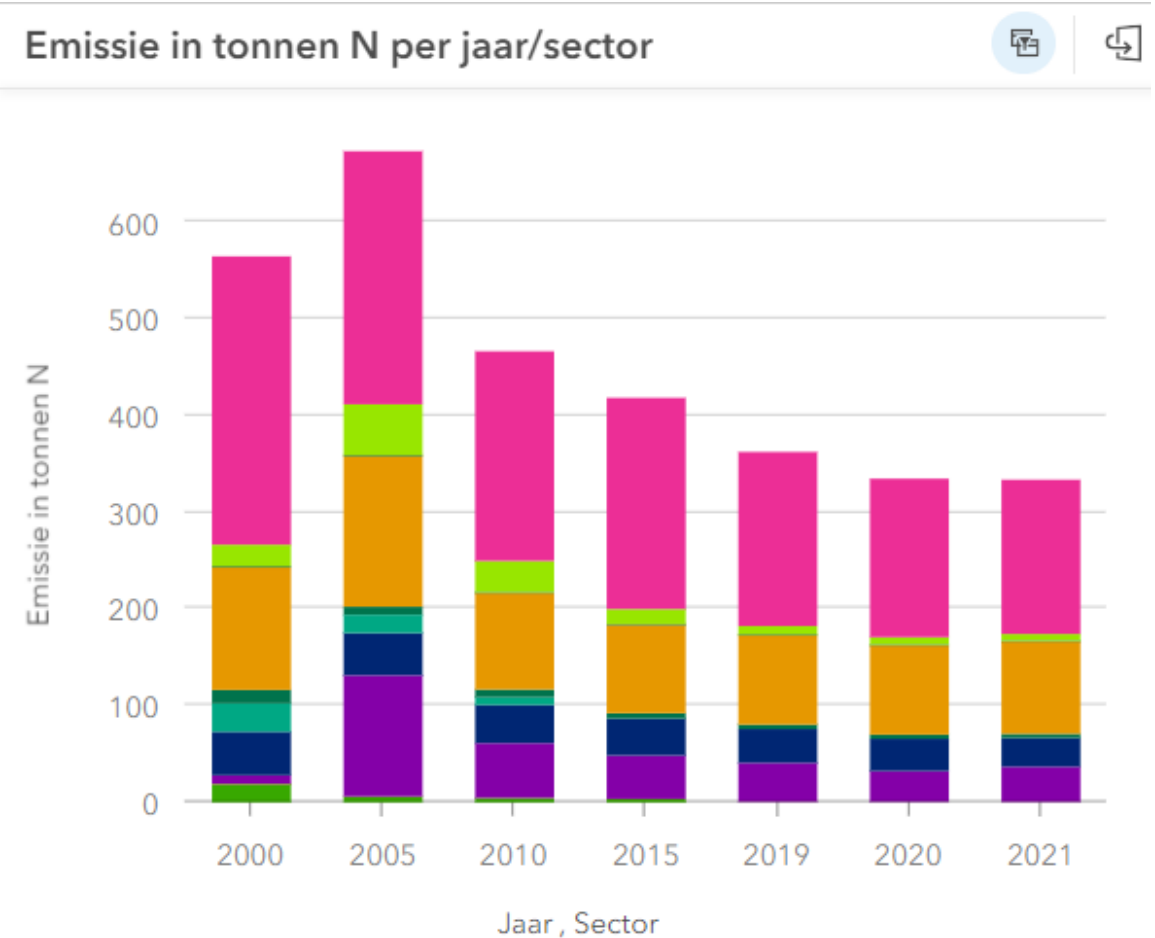

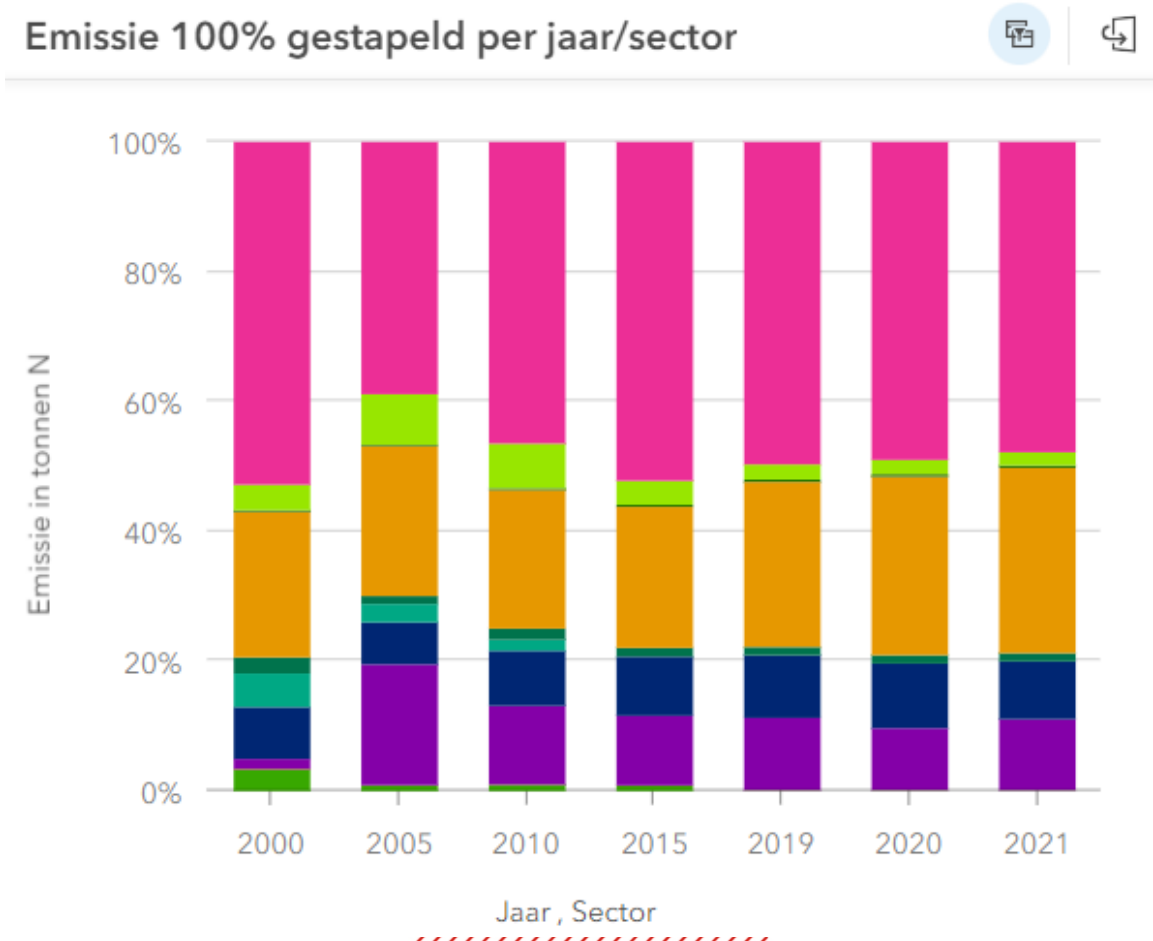

Herkomst stikstofdepositie

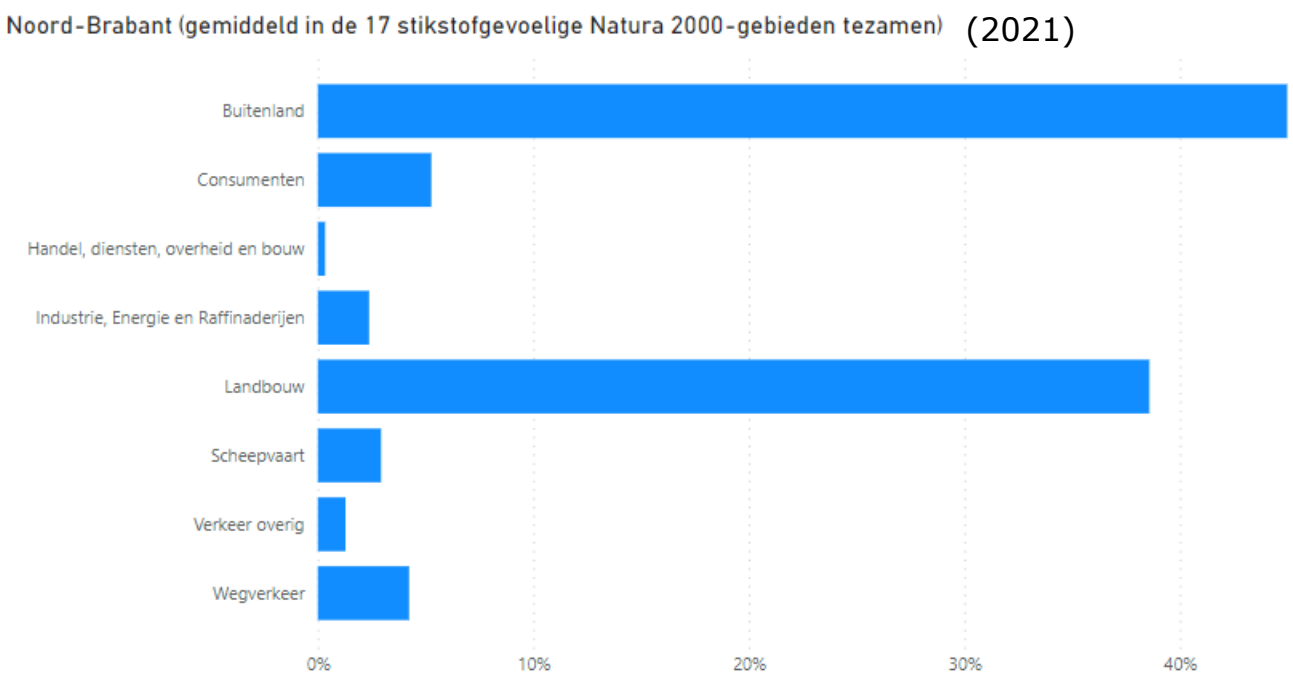

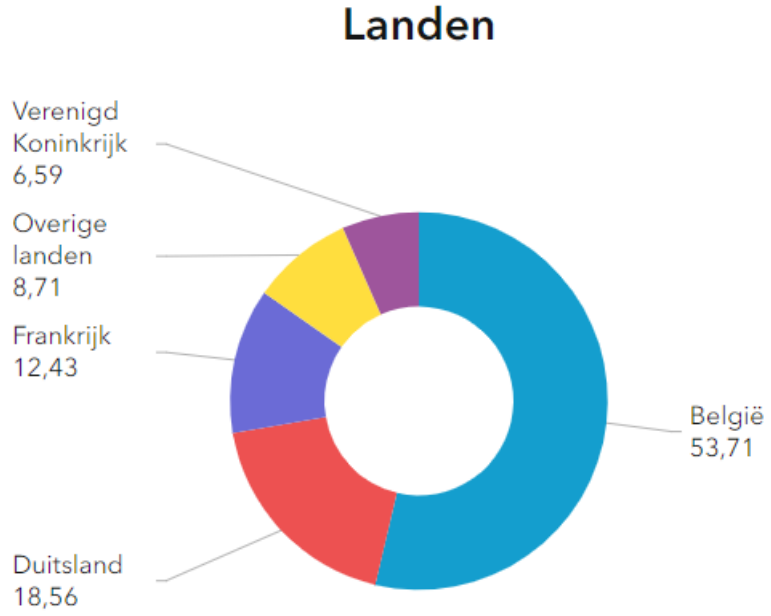

Natura 2000 in en rondom Bergen op Zoom

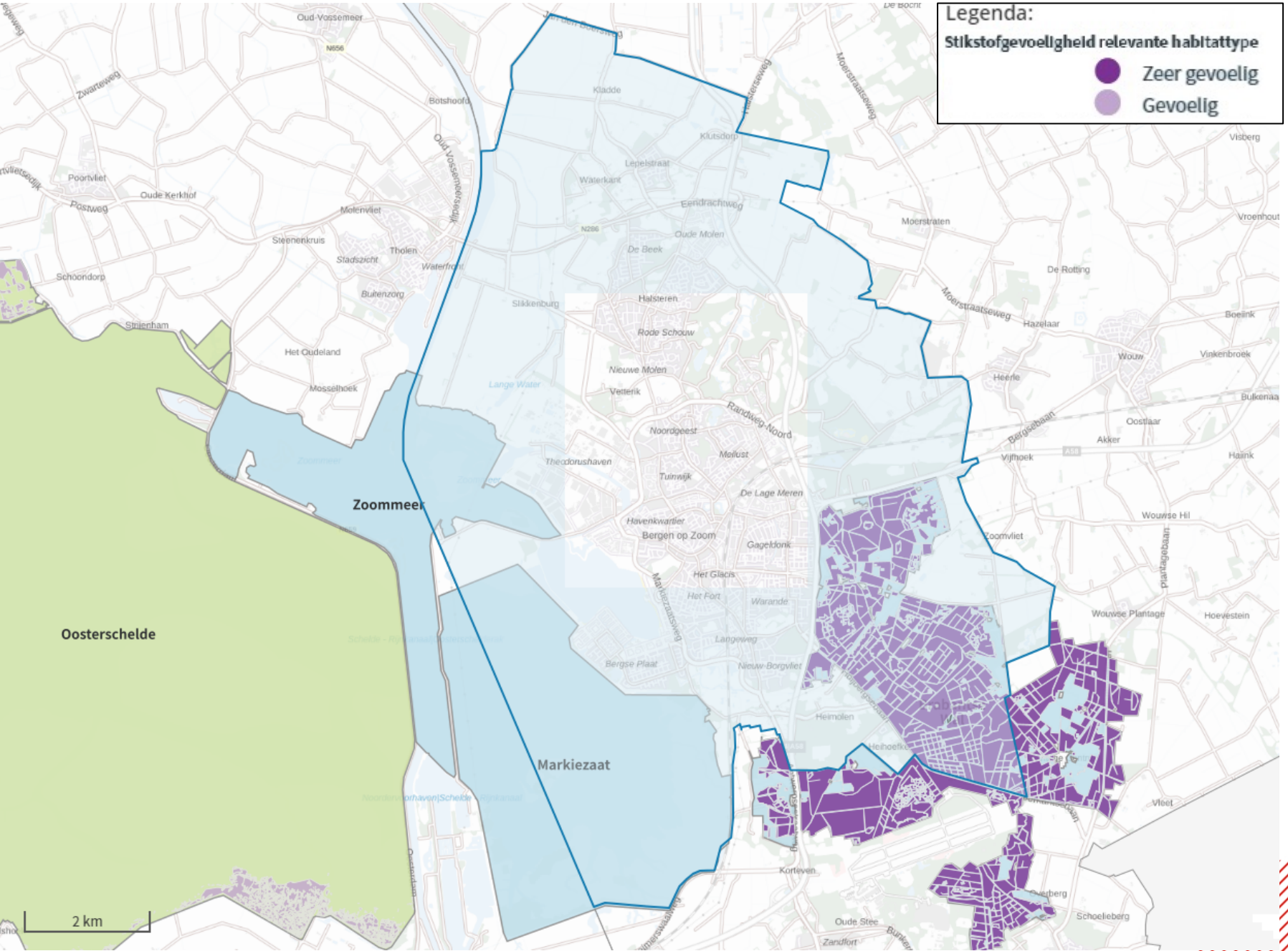

Natura 2000 in en rondom Bergen op Zoom

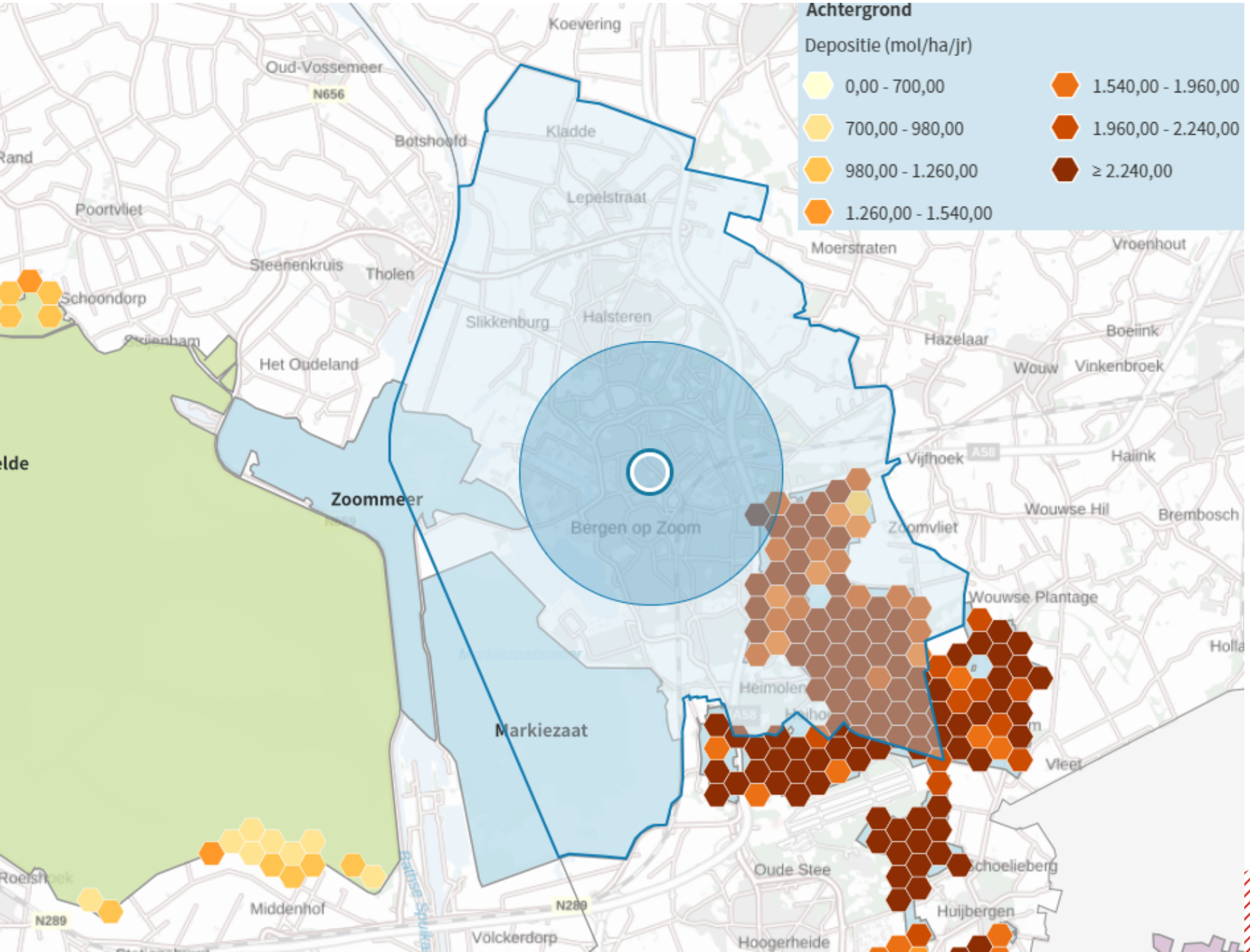

Wat kan de gemeente hiermee?

- Beperkte invloed: gemeente is geen bevoegd gezag.
- Wel een rol bij ruimtelijke ontwikkelingen zonder milieuvergunning (zoals woningbouw).
  De gemeente “toetst” aan de Omgevingswet:
  - Nagaan of negatieve effecten op Natura 2000-gebieden op voorhand kunnen worden uitgesloten (Bal).
  - Bij bouw- en sloopwerkzaamheden worden adequate maatregelen getroffen om de emissie van stikstofverbindingen naar de lucht te beperken (Bbl).

Wat betekent dit voor ontwikkelingen in Bergen op Zoom?

- Wanneer zijn negatieve effecten op voorhand uit te sluiten?
  - Geen emissie (aanleg van een grasveld)
  - Voldoende afstand voor aard van de ontwikkeling (dakkapel op 5 km van Natura 2000-gebied)*
  - Overduidelijk dat er een afname aan depositie optreedt (varkenshouderij met 250 vleesvarkens wordt omgezet naar 3 woningen)*
  - Gemeentebreed stikstofonderzoek woningbouw*

* Bij bezwaar en beroep: rekenkundig bewijs (Aerius) altijd meerwaarde

Gemeentebreed stikstofonderzoek

GEMEENTE BERGEN OP ZOOM

wijk 0 Bergen op Zoom-Oude stad e.o.

00 Centrum
01 Havenkwartier
02 Vestinggronden-Noord
03 Vestinggronden-Zuid
04 Het Fort
05 Zeekant
06 Het Glacis

wijk 1 Bergen op Zoom-Noord

10 Meilust-Zuid
11 Meilust-Noord
12 Tuinwijk
13 Noordgeest

wijk 2 Bergen op Zoom-Oost

20 Gageldonk-West
21 Warande-West
22 Gageldonk-Oost
23 Warande-Oost
24 Nieuw-Borgvliet
25 Langeweg
26 Lage Meren
28 Verspreide huizen Heimolen
29 Buitengebied-Oost

wijk 3 Bergen op Zoom-West

30 Bergse Plaat
31 De Markiezaten
32 ScheldeVesting
36 Waterfront-Industriegebied
38 Augustapolder
39 Buitengebied-West

wijk 4 Halsteren

40 Halsteren Centrum
41 De Beek
42 Nieuwe Molen
43 Jankenberg
44 Rode Schouw
45 De Schans-Oude Molen
48 Verspreide huizen Vrederust
49 Verspreide huizen Halsterse Polders

wijk 5 Lepelstraat

50 Lepelstraat
57 Verspreide huizen Kladde
58 Verspreide huizen Klutsdorp
59 Verspreide huizen Oud-Glymespolder

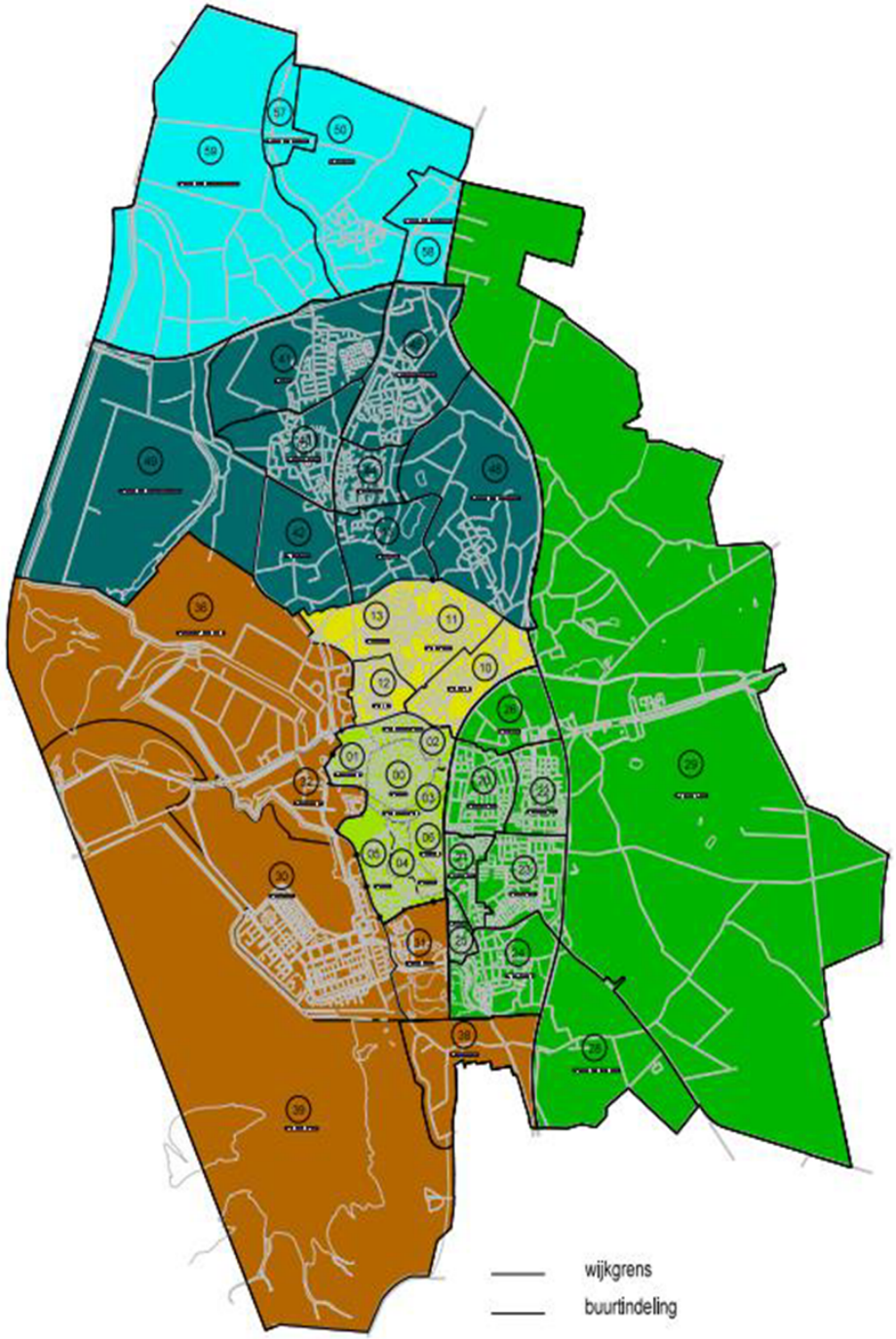

Deelgebied	Totale maximale hoeveelheid brandstof (diesel) per project										
	120 liter	300 liter	600 liter	1.200 liter	1.800 liter	2.400 liter	3.600 liter	4.800 liter	9.600 liter	19.200 liter	38.400 liter
0 Centrum	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	NU	NU	NU	NU
1 Havenkwartier	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	NU	NU	NU
2 Vesting Noord	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	NU	NU	NU	NU	NU
3 Vesting Zuid	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	NU	NU	NU	NU	NU
4 Het Fort	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	NU	NU	NU	NU	NU
5 Zeekant	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	NU	NU	NU	NU	NU
6 Het Glacis	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	NU	NU	NU	NU	NU
10 Meilust Zuid	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	NU	NU	NU	NU	NU
11 Meilust Noord	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	NU	NU	NU
12 Tuinwijk	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	NU	NU	NU
13 Noordgeest	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	NU	NU	NU
20 Gageldonk West	0,00	0,00	0,00	0,00	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU
21 Warande West	0,00	0,00	0,00	0,00	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU
22 Gageldonk Oost	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU
23 Warande Oost	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU
24 Nieuw-Borgvliet	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU
25 Langeweg	0,00	0,00	0,00	0,00	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU
26 Lage Meren	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU
28 Heimolen	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU
29 Buitengebied Oost	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU
30 Bergse Plaat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	NU	NU	NU
31 De Markiezaten	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	NU	NU	NU	NU	NU
32 ScheldeVesting	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	NU	NU	NU
36 Waterfront	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	NU	NU
38 Augustapolder	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU
39 Buitengebied West	0,00	0,00	0,00	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU
40 Halsteren Centrum	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	NU
41 De Beek	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	NU
42 Nieuwe Molen	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	NU	NU
43 Jankenberg	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	NU	NU
44 Rode Schouw	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	NU	NU
45 De Schans	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	NU	NU
48. Vrederust	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	NU	NU	NU
49 Halsterse Polders	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	NU
50 Lepelstraat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	NU
57 Kladde	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
58 Klutsdorp	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	NU
59 Oud Glymespolder	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	NU

Tabel 1: Overzicht maximale stikstofdepositie in mol/ha/jaar op omliggende Natura 2000-gebieden per deelgebied, uitgaande van mobiele werktuigen met 6% AdBlue.

0,00	*Geen Aerius-berekening voor het civieltechnische project noodzakelijk. Significante gevolgen zijn redelijkerwijs op voorhand uit te sluiten.*
NU	*Geadviseerd wordt om een Aerius-berekening voor het civieltechnische project te laten opstellen om significante gevolgen uit te kunnen sluiten.*

Deelgebied	Totale maximale hoeveelheid brandstof (diesel) per project										
	120 liter	300 liter	600 liter	1.200 liter	1.800 liter	2.400 liter	3.600 liter	4.800 liter	9.600 liter	19.200 liter	38.400 liter
0 Centrum	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	NU	NU	NU	NU
38 Augustapolder	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU
39 Buitengebied West	0,00	0,00	0,00	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU
40 Halsteren Centrum	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	NU
41 De Beek	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	NU
42 Nieuwe Molen	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	NU	NU
43 Jankenberg	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	NU	NU
44 Rode Schouw	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	NU	NU
45 De Schans	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	NU	NU
48. Vrederust	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	NU	NU	NU
49 Halsterse Polders	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	NU
50 Lepelstraat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	NU
57 Kladde	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
58 Klutsdorp	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	NU
59 Oud Glymespolder	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	NU

Tabel 1: Overzicht maximale stikstofdepositie in mol/ha/jaar op omliggende Natura 2000-gebieden per deelgebied, uitgaande van mobiele werktuigen met 6% AdBlue.

0,00	*Geen Aerius-berekening voor het civieltechnische project noodzakelijk. Significante gevolgen zijn redelijkerwijs op voorhand uit te sluiten.*
NU	*Geadviseerd wordt om een Aerius-berekening voor het civieltechnische project te laten opstellen om significante gevolgen uit te kunnen sluiten.*

Regulier onderhoud

Handreiking

Beheer en onderhoud

Aanpak Stikstof

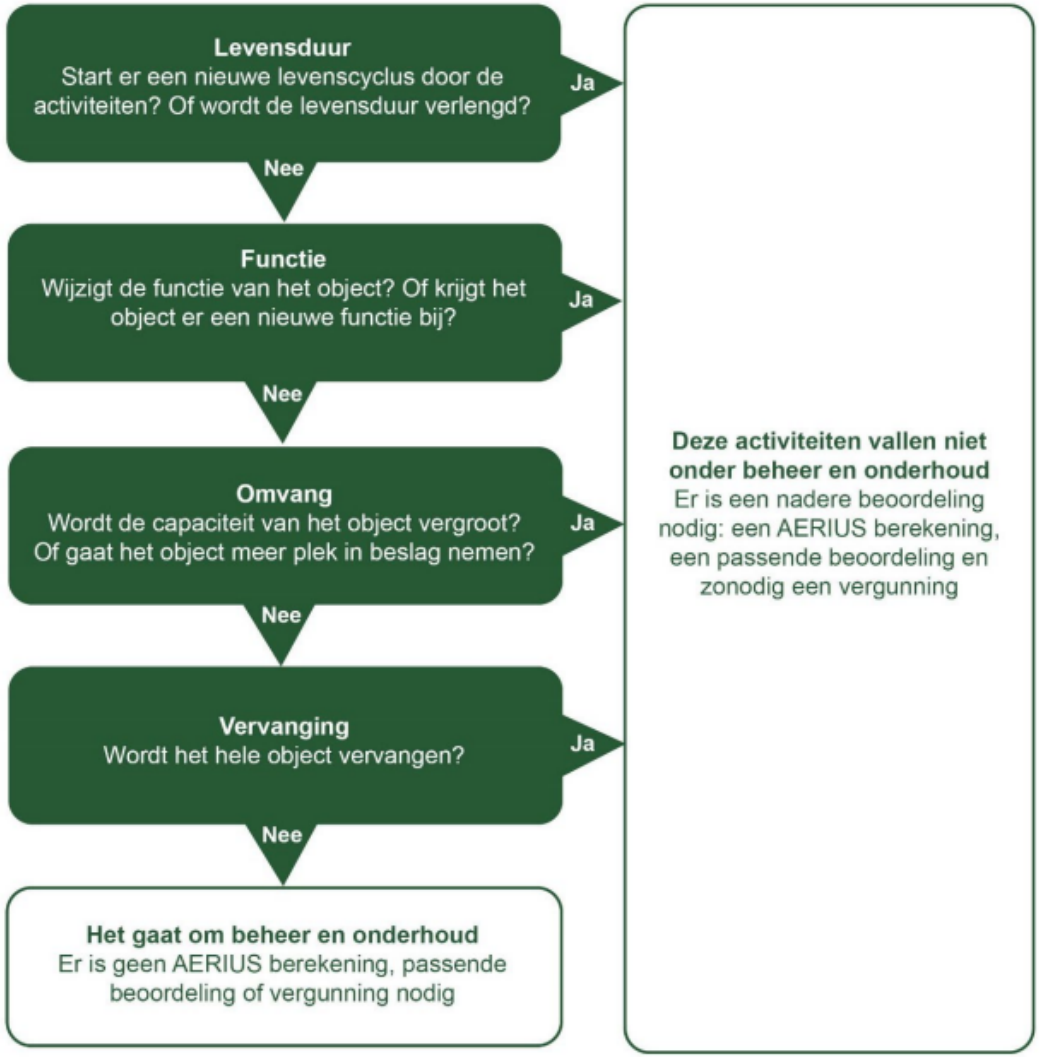

Wat betekent dit voor woningbouw en andere grootschalige ontwikkelingen?

- Hoe korter de afstand tot Brabantse Wal, hoe uitdagender het wordt.
- Inzet moderne (schonere) mobiele werktuigen (met gebruik van AdBlue).
- Zoveel mogelijk elektrisch uitvoeren (bouwaansluiting!).
- Uitgangspunten (ureninzet, aangehouden vermogens, enz.) moeten wel realistisch zijn.
- Prefab bouwen?
- Let op: ook de gebruiksfase mag niet tot depositie leiden. Bij woningbouw zal dit vaak geen probleem zijn. Bij bijvoorbeeld een nieuwe milieustraat is dit een ander verhaal.

Vooruitblik

- Hoofdlijnenakkoord: voorstel verhogen drempelwaarde van 0,01 mol N/ha/jaar naar 1 mol N/ha/jaar (mits juridisch mogelijk).
- BOS 2.0 (Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof)
- Natuurcompensatie als oplossing voor stikstofknelpunten?

Zichtbaar samen werken aan een schone veilige en duurzame leefomgeving
Omgevingsdienst
Midden- en West-Brabant